

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, Januárius 17-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Nagy Britannia és Irlandia.

Ennek a' természeteki fekvésére, politica existentiájára, financiájának gazdagságára, hadi és hajó seregeinek erejére, a' szározon és tengereken valo kereskedésére, 's egyebb tulajdonságaira nézve, minden Európai, sőt Ásiai es Amérikai uralkodó Hatalmasfágok közt nevezetes Birodalomnak intézetjei tsudálkozásra és követésre méltók, 's azok által minden nemzeteknek figyelmetességét magára vontá.

Ennek a' három országból álló hatalmas birodalomnak fekvését, minden a' ki az Európai Geográfiába tsak futó szemekkel is bennézett, láthatta. *Anglia Ország* a' N. Britanniai szigetnek déli részéből áll, északra Scotiával, nap keletre az északi tengerrel, napnyugotra pedig az Írlandiai tengerrel határos. Hossza mintegy 80. szélefségé 60 német mért földre megyen — A' második ország, mellyből N. Britannia áll, a' N. Britanniai szigetnek északi része, melly 1807. esztendőben kaptoltatott össze Anglia országgal, és e' két Ország most N. Britanniának neveztetik. — *Irlandia* vagy *Hybernia* egy a' N. Britanniai nagy szigetek közzül, a' melly Ország N. Britanniától (Angliától és Scotiától) az Hyberniai tenger által választatik el.

A' Londoni udvari njságoknak 17-dik Decemb. darabjában egy kabinetbeli paran-

tsolat olvastatik, melly szerént semmi magámos személynek meg nem engedtetik, hogy azokat a' portékákat, mellyek a' napkeleti Indiai társaságnak privilegiuma által meghatározott határokon belől fekvő helyekről hozattatnak, másutt be vinni, hanem tsak a' N. Britanniai és Irlandiai össze kaptolt országoknak kikötő helyeibe, a' mellyek elegendő magazinumokkal, avagy viz tartó tsatornákkal, 's több efféle látorságos helyekkel bővölködnek, a' millyen p. o. a' *Liverpool* városánál, — a' királyi kintstárra ügyelő Lord Commissáriusnak ítélete szerént minden féle portékáknak tartására, és a' vámoknak bé szerésere is igen alkalmas — Egy más kabinetbeli és tsak December végezetéig hozatott parantsolat által az is közönségesse tetetődött, hogy azon ajándékozás, melly azoknak ígértetett, a' kik hajókon szolgáló legényeket verbuálnak, és a' szolgálatból ki szökött hajóslegényeket ki adják vagy el árulják, egy esztendőre meg hosszabbitatott — A' Regens-Hertzeg fontolóra vévén azt, hogy azok az Angliai hadi tisztek, a' kik Frantzia Országban fogságban voltak, a' pénz folyamatiának Cursusa miatt sok kárt szenvedtek, olly parantsolatot adott ki, hogy azoknak kára pótoltasék ki.

Midőn a' múlt nyáron néhány idegen monarkák Angliában mulattak volna, az

Orosz Császár, és az Eő Felsége testvérhúga az Oldenburgi Hertzeg aszszony *Katalin* szorosán értekeztek a' Londoni fattyúkat nevelő háznak intézetjeiről. Ezt a' házat egy *Coram* nevezetű hajós kapitány állította fel, tulajdon költségén, és tsupán felebaráti szeretetből. A' Parlamentumnak többszöri segedelme, a' sok testálás, és magányos személyeknek ajándékozások által egészen mástól nem függő intézettétett ez a' hasznos haz, melly most is elfogadja ugyan a' jótéteményeket köszönettel, mind az által soha sem koldúl annak fenntartására másoktól valamit. De egy intézet sem is találhatik Londonban ahoz hasonló, a' melly olly nagy egyesítésben volna azon városbeli lakosokkal mint ez. Ennek a' háznak templomát vasárnapokon reggel és estve olly sok főbb és atsóbb rangu urak és Dámák szokták meg látogatni; hogy sokszor helyt sem találnak abban. Az oda gyűlt publikum nagy rész vevéssel halgatja azoknak az ártatlan gyermekeknek énekléseket, a' kik ottan a' vallásra, olvasásra, számvetésre, íráshoz, szövésre, főzésre, mosásra, a' több idejekhez illendő foglalatosságokra tanittatnak, és szoktattatnak. Az ott neveltetett gyermekeket a' gondvifelő férfiak és aszszonyok, a' tanítók, és tanítónék igen jól nevelik, és ha az idő eikövetkezik, hogy a' férfi gyermekek mesterségre tanittassanak, és a' leány gyermekek szolgálni mennyenek, szorgalmatosan arra vigyáznak a' tanítók, hogy jó házhoz menjenek, és a' gazdájok 's gazda aszszonyaik vélek jól bánnyanak. Hogy ha illyen emberekre nem találunk, tölek a' gyermekek elvétetődnek, 's másokhoz küldetnek szolgálatba. Arról is szorgalmatosan gondot viselnek, hogy ruházatjuk is mind felfők mind alsók legyenek. Ezek az árva gyermekek, ha felnevednek és magok szárnyokra bocsátatnak, életek napjáig ritkán felejtkeznek el a' vélek tett jó téteményről, és vala-

hányszor foglalatosságok engedi, mindenkör örömmel meglátogatják volt gondvifelőiket és tanítóikat.

A' *Morning-Chronicle* nevezetű Londoni zurnál azt írja *Stael-Holstein* aszszonyságról néhai *Necker* Frantzia Financialis minister igen tudós leányáról, hogy ez az *Oxfordi Lord* által egy húsz lapból álló hosszú levelet irt a' mostani Nápoly Országi királynak *I. Joakim Napoleonnak*, mellyben őtet arra tanítja, miként igazgassa az országát, és miként folytassa gazdálkodását. Ezt a' levelet a' Frantzia kormányzék *Stael* aszszonyságnak vissza küldötte, olly jelentés mellett, hogy azt postán is meg küldheti Nápolyi királynak.

Napkeleti Indiai szigetek.

A' *Bombayi* közönséges ujság levelek azt tartják, hogy a' múlt esztendő, Febr. holnapjában, a' Manillai szigetben két nevezetes tűz okádó hegyek meggyúltak, és sok tüzes köveket 's moslékokat hányt ki a' torkokból. Mivel 1800 dik esztendőől fogva ez meg nem történt, az azon hegy körül lakozó emberek azon hegyet egész tetejéig nagy szorgalmatossággal művelték, ezen tűz okádó hegynek meggyulladásá előtt való hónapban egy kevés föld indulást éreztetett; de az tsekély volt, hogy arra nem is ügyeltek az emberek. Azonközben Febr. 1-ső napján. reggeli 8 órakor a' legszebb és tisztább időben, a' vulkánusnak torka meg nyilyán, irtóztató sok tüzes lávát okádott ki maga gyomrából, azokból ki jött füst az ég kárpitját meg setétítette, és kemény, föld alatt való, 's menydörgéshez hasonló ropogások hallattak. Mivel tíz egész napig tartott ez a' tűz gerjedés, a' *Cumari-nesi* tartományban nagy pusztítást tett, öt népes városokat a' tüzes moslék el rontott, 1200 embert meg ölt, sokakat meg sebesített, és meg gyújtott. a' tűz okádó hegyből kihányt moslék néhány helyeken 10 — 12 ölü magasságra borította el a' földet, sok helyen egész hegyet tsinált; a' nevezett

tartományban egyetlenegy élő fa sem maradt ép-ségben, az életben megmaradt lakosok minden vagyonaikat elvesztették.

Napkeleti Indiából olly tudósítás küldetett, hogy azok a' lakosok, a' kik ellen az Angliai kormányzék 100 főből álló gyalogságot 's egynéhány száz lovasságot küldött az oda való *Rajának* az az, kormányozónak meg zabolázására, a' ki t. i. az Angliai napkeleti Indiai kereskedő társaságnak némelly birtokait el foglalta, 's a' lakosoktól sok pénzt fartsart ki, az ivókutakat méreggel meg rontották — A' napnyugoti Indiában is nagy támadások vannak a' Saikék közt, a' kik az alatt valókat egy másra ingerlik, 's egymást nagyon vesztegetik.

Német Ország.

Stuttgardból a' Württembergi országnak fő városából és királyi lakóhelyéből e' folyó *Jánvárius* 2-dik napján következő tudósítás küldetett. *De* királyi, Felsege ugymond, tegnap estve, 5 óra felé szerentsésen és kívánt egészségben haza jött. Legelsőben is a' Fels. Királynét látogatta meg, kinek lakó palotájában az egész királyi familia öszve gyűlvén, nagy örömmel fogadták Eő kir. Felsegét. Mivel ez a' kegyelmes Fejedelem előre meg parantsolta, hogy sem a' királyi udvarbeliek, sem a' város lakosi semmi különös pompát ne tegyenek az Eő Felsege eljövetelekor, haza menetele tseldesen ment végbe. A' következő napon minden Status és conferentiális ministereket, valamint annakntánna minden udvari tiszteket, kamarás urakat, Status tanácsosokat, nem külömben az itt lévő Generalisohat, és a' testörző seregnek tiszteit maga eleibe botsátotta, és meg vendéglette. Ez a' Fejedelem Bétsbe való elutazásakor, a' Cs. kir. Udvari fő Mestert *Tratmansdorf* Hertzeget egy 20.000 forintra betsültetett, brilliantos kövekkel gazdagon kirakatott tobáktartóval; a' Cs. Kir. Udvari Fő Kamaras Gróf *Wibna*

Eő Excellentiáját, és Gróf *Tratmansdorf* Fő lovászmester urat hasonló betses ajándékokkal tisztelte meg; az Eő kir. Felsege szolgálatjában volt Udvari Fő-Mestert Gróf *Apony* Eő Excellentiáját egy aranyos Sas-Renddel ajándékozta meg — A' Cs. Kir. Udvari Theatrumnak, és a' Viedeni Theatrumnak örökösét Gróf *Pálfi Ferdinándot* egy brilliantokkal ekeskedő arany piksissel tiszteltemeg — Minden nála szolgálatott tévő nemes ifiat egy brilliantos gyűrővel, minden kamarás urat 1000 f, és egy arany tobáktartóval ajándékozta meg. A' több Eő Felsegének szolgált személyeknek 2000 formális aranyat hagyott kiosztás végett.

A' Hannoverai Státusoknak gyűllésében ez a' fontos kérdés előfordulván: hogy a' gyűllésbeli végzéseket közönségesen és a' halgatóknak jelenlétekben kell-e meghányai 's vetni, voksolásra ment a' dolog, egyen kívül, minden jelen volt személyek abba, java, jussa, és kinek kinek szentenyés hazadogsága azt kívánnyá, hogy a' feltett kérdés állatóképen hagyattasson meg; ha ellenkezőképen végződött volna, minden Deputátusnak egy kártya adódott volna, a' melly mellett az, a' kinek a' Deputátus azt adta volna, mint halgató a' gyűllésbe bétotsádódott volna, következésképen a' halgatóknak száma egyenlő lett volna a' Deputátusokéval — A' Deputátusoknak rendszer üléseben mindjárt az Elölülőnek választása után, a' fő jegyzők és titoknokok, a' magok foglalatosságokat el kezdettek.

A' közönséges ujság leveleknek egyik darabja Dec. 24-ik napján, így szól Hannoveráról: midőn 1810-ik esztendőben az akkori Vestfaliai király Bonaparte Jeromos (Napoleonnak leg ifiabb testvér öttse) Hannovera városába ment volna, a' régi híres familiák közzül ottan egyet sem találvan, utánok postakát küldött,

és fenyegetéssel hivatta őket lakóvárosokba, most midőn az 1000. ezrendűs szokás, t. t. a' törzsökös fejedelmi ház, és a' Státusoknak küldöttjei közt való egyezés megújittatik, és meg erősítettik, a' nevezett városban elegendő hely nintsen azoknak befogadásokra, a' kik kedves hazájoknak feltámadását ünnepelehetnék, és azoknak való helyadásra, a' kik a' német szabadságnak fel szenteltetését vélek együtt lelkesíteni kívánják.

A' Cambridgei Hertaeg az uralkodó háznak egyik tsemetéje, a' ki a' német nyelvet tökéletesen érti, és a' tudományokat a' Göttingai híres Unioersitásban tanulta, Dec. 15-dik napján a' Hannoverai városban a' Státus tisztviselőinek, és számos Halgatoknak jelenlétekben a' gyűlést elkezdette, és minekutánna *Gróf Schulenburg-Volfsburg* Elölülővé választatott volna, a' küldöttek is megjelentek, 85 számmal, a' kik közt tizen egyházi személy, 32-en a' városoknak és falu helységnek deputátusai voltak, következésképen a' polgároknak 39, a' nemességnek 46 voksa van. A' Deputátusoknak neveik közt sok meg különböztetett régi és mostani nevek találhatók, mint p. o. *Generál Wanheim* a' ki a' mostani Svétziai korona örökösével *Hindostanban* öszve jött; *Bar Ur*, ennek-előtte *Casseli Státustanátsos*, és *Gróf Münster*.

A' *Cambridgei* Hertzegnek a' Hannoverai Státusokhoz mondott orációjából ki-tündöklök, hogy az ő familiájából való fejedelmek és királyók, a' magok jussaikat az ő alattok való ellen soha kiterjeszteni nem igyekeztek, és az az erősítés is, hogy azt soha mivelni nem fogják; most tehát a' Hannoverai függhetetlen Státusok Rendein áll, hogy ezekkel a' nékiek adatott nagy jussokkal éljenek, és hogy az Ország jövődében is hatalmas és szerentsés lehessen, azokat a' magok hasznokra fordítsák, a' t.

Minek utánna a' következett napon a' Hannoverai ország gyűlése constituáltatott, és ki ki asoknak tagjai közzül a' maga foglalatosságához fogott volna, a' királyi ministeriumtól a' gyűlés eleibe terjesztett feltételeknek meghalgtása után, következő köszöntő levelet küldöttek Dec. 21-dik napján a' Hannoverai Státusok Eö kir. Hertzegségéhez: Felséges Hertzeg! leg kegyelmesebb Fejedelmünk és Urunk! A' jelenvaló időnek históriája gazdag az olly nagy történetekkel és ditsősséges tselekedetekkel, a' mellyeket csak a' jövődő maradékok fogják ilendőképen betsülni és tisztelni; de szemünk előtt vagnak azok a' vitézi tettek, és példák is, mellyeket hazánkfiái vitézi magok elszánásával és a' legnagyobb veszedelmek közt, életeknek feláldozásával, a' hazának és az emberi nemzetnek javáramutattak, a' mellyeknek mi is elő tanubiztatni, és a' mellyeket magasztalni, 's azokért háládatosok lenni soha meg nem szününk. Ezek vóltak azok az érzékségek is, leg kegyelmesebb Fejedelmünk és Urunk, a' mellyeket Felséged ezen ország karjai gyűlésének kezdetével minden szivekben fel gerjesztett, midőn azokról a' nagy tettekről tellyes tisztelettel emlékezett, mellyek által a' Hazának fiai, a' most ditsősségesen végződött viaskodásban, a' szabadsagért, az emberiség jassáért, és javáért és halhatatlan ditsősségeért magokat meg különböztették. Ezek a' nemes és vitéz Brittusokkal együtt, a' kiket mi atyánk fiaiuak nevezni büszkék vagyunk, a' jelenvaló időbeli első vezéreknek vezérlések alatt felfuvalkodott elleniséget, a' ki magát győzhetetlennek tartotta, sokszor egymás után meg verték, és azt a' lántzot, mellyel egész Európát öszve kötni igyekezett, öszve törték.

De nem egyedül abban áll az az érdem, mellyet a' Haza az ő bátor védelme-

zójiben bztsüll; az által is nagy áldozatot tett a' hadi seregeknek nagy része a' Hazának, hogy a' szabadságnak bátor fenntartása végett még tiz esztendőig marad a' hadi szolgálatban, és a' maga győzedelmi koszorúját olly ég hajlatja alatt keresi, a' hol sok veszedelem és sok féle nyomorúság terheli őket. Hasonló ditséretes buzgóságtól indítottván számos ifjak, a' nélkül, hogy az ő kötelességek vólt volna a' hadi állapot, egyedül az igaz ügynek szeretetétől serkentetvén, békességes foglaltosságaikat elhagyták, és azon szempillantásban, mellyben a' katonaság a' Haza védelmezésére, meg hívatott, a' régi katonák rendibe állottak, 's bátor szívvél viaskodtak vélek együtt. Mindnyájan fok nyomorúság viseléssel és állhatatossággal viaskodtak a' szabadság szent ügye mellett, és olly békességet nyertek, melly minket a' mi szív szerént való kedves Monarkhánkkal és az Eő Felsége helytartójával a' mi alázatosan tisztelt Régens-Hertzegünkkel ismét öszve kapsol, kinek videlme, és tsendes atyai kormányozása alatt mindnyájan boldog jövendő időt reménylünk.

Az Országunk ide felgyült küldöttei egyenlő szívvél és lélekkal azt ohajtják, hogy ez a' kívánság, tisztelet, és mely haladatosság, a' melly a' Hazát a' Hannoverai vitéz katonaság eránt lelkesíti, minden Generálisoknak, fő, és all-tiszteknék, és köz embereknek, mind az Anglus német legiónak, mind az egyéb haza védelmező seregeknek tudtokra adattasson. Méltóztasson Kir. Hertzegséged ezt a' Hannoverai Deputátusok által kijelentett kívánságot, és azt a' mélységes kérést el fogadni, és kegyelmesen eszközölni, hogy ezen közönséges végzésnek foglalatja minden hadi seregekkel és hadi dolgokra ügyelő hivatalos személyekkel illendőképen közöltesse, *Költ Hannoverában Dec. 27-dik napján, 1814. A' Hannoverai ország közönséges gyűllésére ösvegyült Karok és Rendek.*

Spanyol Ország.

A' Fels. Spanyol Országi kiraly a' múlt Dec. 21. napján következendő végzést adott ki Madritban, hogy azok a' szerzetes papok, a' kik még addig a' magok klastromaikba vissza nem tértek, leg ottan az ez eránt kiadott parantsolatnak engedelmeskedjenek, egyszersmind a' helybeli tisztviselőknék is meg parantsóltatott, hogy mindenütt, a' hol illy kiralyi parantsolatnak nem engedelmeskedő papok találtanak, őket fegyveres kézzel fogják meg 's vigyék klastromaikba. Egy más kiralyi végzés által a' Castiliai fő tanátsnak meghagyatott, hogy semmi Pápai bullákat meg ne esmérjenek, a' mellyek a' kiralyi Ministereknek kezeken meg nem fordúltak — A' Castiliai tanáts minden Spanyol Országi tanátsok közt leg első és leg nevezetesebb Spanyol országban, és a' Kiraly maga tanátsának nevezi azt. Ez a' tanáts két Előülőlől, hét tanátsos férfiakból, egy fiscals tanátsosból, hat Referensből, hat titoknokból, és egy actuáriusból, az az, olly törvényes iróból áll, a' ki az actáknak szorgalmatos vigyázására, 's azoknak jó rendben való tartására esküvéssel köteleztetik.

A' Madritti Udvari újság levelekben számos papi hivatalokban tett előbbre való vitelekről tétetik emlékezet. Azok közt a' papok közt, a' kiket a' Kiraly érdemeikre nézve meg jutalmaztatni kívánván, Salazar Francisco, a' ki azt tartván, hogy a' hadi foglaltosság a' papi hivatalal nem ellekezik, a' múlt Frantzia háborúban, a' maga egyházi hivataljának szorgalmatos folytatása által magát, minden más tábori papok felett, megkülömböztette, 's annál fogva tsak nem hasonló hirt és nevet szerzett magának, mint Empinado, és Mina el Medico magoknak szerzetek vala.

Valenciából a' Spanyol Monarkhiának egy nevezetes Országából, Dec. 20-ikán, a' Frantzia Moniteur út mutatása

szerént következő dolgokat olvasunk: Generál Elió meg nem szűnik a' Frantziák és Frantzia módon gondolkozók ellen kegyetlenkedni; avval mentvén magát, hogy ő a' Királytól azoknak üldözésekre parantsolatot vett volna, és hogy meg ne engedje, hogy a' Frantziák közzül valaki Valentzia Országban letelepedhesen. Ez a' rendelés vagy inkább Frantziák ellen való gyűlölség azzal a' bekefsséggel, melly most a' Frantziák és Spanyolok között végbe ment, bekességgel meg nem egyezhet — Továbbá a' Bartzellonai tudósítások azt hirdetik, hogy Cataloniában nagyon meg szaporodott a' háramjaink és úton járó tolvajoknak a' száma, ugy annyira, hogy a' kereskedők és utasok sohol bátorsággal nem utazhatnak, a' kik közzül már sokan portékáiktól 's pénzeiktől meg is fosztattak.

Spanyol Amerika.

A' Madritti kormányfők egy rendki- tudósítást adott ki: az Indiai dolgokra ügyelő Minister, Státus-Titoknok, a' Mexicoi Vicekirálytól Calléja Felixtől következő foglalató actákat vett mostanában: Kegyelmes Uram! A' Vera-Cruz várofallal való egyesülés, mellyről nem régiben is tudósítottam Excellentiádat, még sem állított helyre, és azon esetre. ha a' Xalapi katona őrizet, melly egynéhány granatéros compániával, rendelésem szerént, megerősített, azokat a' háramjaink csoportokat, mellyek az utakat nyughatatlankodtatják, és mindenütt fosztanak, lopnak, 's több efféle istentelenséget művelnek, meg nem verhetik, 's annál fogva az

utakat bátorságosokká nem teszik, nem tudom, velek mit műveljünk. Ezeket az irásokat azért nem küldöm Excellentiának a' rendes úton, mivel attól félek hogy azok a' gonosz emberek az én irásaimat elrabolják, egyszersmind azt is jelentem Excellentiának, hogy az Acapulcoi erősséget ismét vissza vették, és a' Morellósi pártos papnak vezérlése alatt lévő háramjaink által el foglaltatták, és a' sántzokat is elrontották. A' Vera-Cruz-i katona őrizetet komandirozó Generálisnak parantsolatot küldöttem, hogy a' kevésbe hasznos posztokat el hagyván, egész hadi erejét össze huzza, és azt a' szigetet, mellyet a' pártosok meg erősítettek, támadja meg, azon idő alatt, hogy Don Ciriaco de Uano brigadiros azokat a' pártos seregeket, mellyek ezen tartomány, és Valladolid között össze gyűllöttek, magát jó rendbe hozza. Ennek a' Vicekirályságnak egyéb tartományiban, mellyeknek igazgatói abban foglalatostkodnak, hogy azokat a' pártos csoportokat, mellyek mindenütt sok pusztítást tesznek, az utakat elfoglalják, és a' kereskedő társaságokat dolgaikban meg akadályoztatják, megzabolázzák, egyéb ujságok nem történtek.

Norvegia Ország.

A' Magyar Kurir 3. dik szám alatt kiadott darabjának 16 dik lapján félbeszakadt Constitutzióinak további folytatása. Ezen Országának minden törvényei azon nemzet nyelvén, a' király nevében, és azon ország petsétje alatt fognak kiadatni —

(A' többi következik)

Jan. 14. dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 279 forintot Váltó-
tzedulában. Egy Cs. aranyért 12 fontot 57 3/4 krt.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nr. 5.

A' Magyar Kurir 5-ik darabjához.

B é t s.

Egy ide való híres Orvos Doctor *Gölis Leopold Antal* Ur, a' ki a' gyermekeknek orvoslásában való szerentséjére nézve, közönségesen gyermekek Doctorának nevezetik, és a' ki a' beteg gyermekek Institutumának Orvosa és Directora, egy tudósítást tétetett közönségesé ebben az esztendőben, melly szerint az ő vigyázatja alatt lévő Institutumban az elmúlt katonai esztendőben 6742 gyermekek vétetődtek bé, a' kik közzül 6038 meggyógyult, 464 meg holt, 112 még azon beteg házban maradt, és 128 kimaradt. Ebből ki tetszik, melly hasznos ember legyen ez a' derék Orvos az Austriai Birodalomban.

Eő Cs. és Ap. Királyi Felsége a' *Coloredo-Jósef* gyalog regimentjének Oberlantinantját *Baro Carnea Steffanot*, és a' Császár nevét viselő könnyű szerű lovas seregnek Fő-Strázsamesterét *Gyoroki Edels-pacher Mátyás* vitéz hazánkfiát kamarás Urakká tenni méltóztatott.

Melley nagy tisztelettel viseltessék a' Bétsi Publikum az itt lévő Fels. Dániai Király eránt, a' ki a' maga jó szívüségének, talentomainak, és tudós emberekhez való hajlandóságának, egy szóval annak, hogy a' maga alattvalóit szerentsésen kormányozni igyekezik, az által sok tanubizonyosságait adta, hogy a' Cs. Kir. Generál-Kvartély-Mester-Stábnál szolgáló Kapitány-nak *Schels* Urnak azon tudós könyvét, mellyet apró háborúkról irt vala, kegyelmesen venni, 's nekíe ilyen foglalatu levélkét írni méltóztatott.

Kálönös meglelégedéssel vettük azt a'

munkát, mellyet Kigyelmed apró háborúk tizimje alatt irt, és nekünk is bé nyujtott és mi Kigyelmednek azon munkáját ennél fogva köszönnyünk, egyszersmind azt is kívánjuk, hogy ezen itt küldött emlékeztető pénzt úgy nézze, mint annak valóóságos tanubizonyosságát, hogy mi a' Kigyelmed talentumait felette betsüljük. Bétsben Jan. 4-ik napján 1815. Fridrik Király t. k. i. — Ennek a' különös mesterséggel készült emlékeztető pénznek jobb oldalára a' Fels. Dániai Királynak melyképe van metzettve illy felülirással: *Fridericus VI. Dei Gratia Rex*, az az, VI-ik Fridrik, Isten kegyelmességéből Király. A' hátulso oldalának kotzkaformára metzett oltarán egy könyvláttatik, a' mellyen *Minervának* madara nyugszik; az oltárnak alsó részét a' tudományoknak *symbolum* veszi környül, és olaj ágok ékesitik, a' melly alatt ezen felülirás olvastatik: *Merito*. — A' Fels. Baváriai Király is, kinek ezen munkát a' nevezett Kapitány Ur bémutatta, azt kegyelmesen venni méltóztatott, és az Irónak, e' folyó Jan. 11-ik napján, a' maga meglelégedésének kijelentésére, egy igen betses arany piksist küldeni.

Magyar Ország.

A' Kassai kerületben megüresedett Fő Provinciális Commissáriusi hivatalra méltóztatott Fels. Urunk Tek. Ns. Zemplin vármegyének számos esztendőig közönségesen kedvelt és szeretett fő Notáriusát Tek. Nemzetes, és Vitézlő *Sóvári Soos László* Urat, fáradhatatlan hasznos szolgálataira, és ezek által szerzett szép érde-

meire nézve a' meg nevezett kerületben Fő Provinciális Commissáriusnak kegyelmesen ki nevezni.

E' világ hatodik része historiájának további folytatása.

Kapitány *Klarke*, és egy vadász, ma este egy olly nagy barna medvére találtak, a' millyent még mi soha sem láttunk, és a' melly a' reája tett lövés után a' vadászokat meg nem támadta, hanem szörnyü ordítással elfutott. Ennek az állatnak életereje olly nagy volt, hogy ámbár öt golyóbis lövetett a' tüdején keresztül, 's ezen kívül még öt sebet kapott; még is mindazáltal a' folyóvizen keresztül a' fővénytörésre úszott, és még az után is 20 minutumig élt; leg alább öt vagy hat száz fontot nyomott, hosszúsága az orrától a' lába végéig 7—8 lábnyomni. és 10 hüvelyk volt, a' mellye körös körül 3 lábni 11 hüvelyk 's a' t. — A' fekete medvétől abban különbözik, hogy a' körmei hosszabbak és tompábbak, a' farka is rövidebb, barna szőri hosszabb, vékonyabb és sűrűbb, a' szive, tüdeje és májja nagyobb, mintsem a' testéhez illene, különösen olly nagy a' szive mint egy nagy ökörnek, a' májja tiz fzerre nagyobb; hallal, hussal, fagyökértel, és mindenféle vadgyümölcstsel éi.

Délutánni mintegy öt órakor egy emberünk, a' ki kelevényes volt 's ugyan ezért engedelmet nyert a' vizpartjára való kimenetelre, nagy sebesen, ordítással, félelem közt a' hajóhoz jött, és egy ideig már azon volt még is allig vehetett lelekzetet; ugyan ezért meg sem beszélhette a' maga ijedtségének okát, végtére azt mondotta, hogy azon helytől, a' mellyénn mi voltunk mintegy másfel Anglus mértföldre egy barna medvét lőtt, a' melly megfordulván, őtet nyomozta de béméméthette. Ezt hallván Kapitány *Levi*s egynehány emberünkkel azon vad állatok keresésére ment, mellyeken nyomára is talált, és annak vére egy

mértföldre vezette őtet; a' medve egy sűrű bokorban feküdt, mellynek fejébe két golyóbist lőtte. Noha ez a' medve az előbbinél kisebb volt, még is mind azáltal szörnyü nagy és irtóztató; a' mi vadászunk a' tüdején lőtt keresztül, még is egy fél mértföldre üzte őtet, de az után ismét megfordulván, magát a' földbe két lábnyi mélységre béasta, és még akkor is élt, mikor a' vadászok reá találtak, hanem megsebefittetése után legkésőbbben két órával elveszett — Az a' tudalatos éltető erő, mellyel ezek a' vad állatok birnak, őket irtóztatókká teszi, és könnyebb két ludussal szembe szállani, mint egyetlen egy barna medvével öszve találkozni; és egy golyóbissal le ejteni lehetetlen, hanemha az az agyavelején megyen keresztül.

Estvefelé a' tsónaknak hatulsó részében a' folyóviztől mintegy 300 lépésre ismét egy barna medvét láttak a' vadászok, és mindjárt akkor megakarták támadni; elsőben is tehát egy domb háta meg e' rejtették magokat és 40 lépésre mentek hozzája észtevetetlenül; 4 vadászok egy egy golyóbist lőttek a' testébe, kettő pedig a' tüdejét lőtte keresztül; midőn a' vadállat hozzájuk közelgetett volna, két vadász ismét reája lőtt, és mivel a' vállát a' golyóbis öszve törte, egy darabig nem is mozoghatott, de minakelőtte puskájokat ismét megtöltötték volna, annyira közelített hozzájuk, hogy kéntelenítették, a' vízbe menni. Többszöris megérték; de nem csak meg nem gyengithették, sőt inkább minden golyóbis közelebbközelebb látszott a' vadat hozzájuk huzni, mig végtére kettőjüket annyira üzőbe vette, hogy ezek puskájokat és vadásztarisznyájokat elvetettek és egy husz láb magasságú partról a' vízbe ugrottak. A' medve is utánok ugrott, és midőn csak egynehány lépésre volt volna hozzájuk, egyik közülök a' vizpartól föbe lőtte, 's meg ölte. Megvizsgálván a' vadat a' vadászok, nyoltz golyóbist találtak a' testébe. — *Folytatását mászorra.*